

Komentarz do filmu nr 4

Specjalne potrzeby edukacyjne dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym

I. Informacje ogólne

Film zatytułowany *"Specjalne potrzeby edukacyjne dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym"* jest jednym z czterech filmów edukacyjnych zrealizowanych w ramach projektu *Poprzez praktykę do profesjonalizmu - nowa koncepcja praktyk studenckich i jej aplikacja*.

Filmy te zaprojektowane zostały, by służyć jako pomoc dydaktyczna do prowadzenia zajęć ze studentami specjalności przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela przedszkola oraz edukacji wczesnoszkolnej. Idea stworzenia filmów edukacyjnych dla studentów powstała w wyniku analizy efektywności kształcenia praktycznego na studiach niestacjonarnych, a ich realizacja stanowi jedno z działań na rzecz podniesienia jakości kształcenia nauczycieli w Dolnośląskiej Szkole Wyższej.

W związku z tym, że wielu studentów specjalności nauczycielskich realizuje studia w trybie niestacjonarnym ograniczone są możliwości organizacji wspólnych wyjść grup studenckich do przedszkoli i szkół celem obserwacji i analizy zastanej rzeczywistości pedagogicznej, a także refleksji nad praktyką. Często doświadczenia studentów realizujących praktyki są ograniczone ze względu na to, że student realizuje praktyki zaledwie w dwóch różnych placówkach, z których przynajmniej jedna jest placówką w której student sam w dzieciństwie się uczył. Uniemożliwia to studentom doświadczanie różnorodności sposobów organizacji i funkcjonowania przedszkoli i szkół oraz różnorodnego stylu pracy nauczycieli.

Zrealizowane filmy edukacyjne pozwolą studentom na:

- wspólne doświadczanie rzeczywistości pedagogicznej przedszkoli i szkół,
- doświadczanie różnorodności sytuacji pedagogicznych w poszczególnych placówkach,
- dokonywanie analiz obserwowanych sytuacji pedagogicznych, podejmowanie dyskusji i refleksji nad praktyką,
- prowadzenie ukierunkowanych, samodzielnych obserwacji w czasie praktyk.

Zdjęcia do filmów zostały zrealizowane w maju i czerwcu oraz we wrześniu i październiku roku 2011. Sytuacje pokazane w filmach nie są wyreżyserowane, zarejestrowano rzeczywistość przedszkoli i szkół. Z nauczycielami uzgadniane było jakiego typu zajęcia miały zostać nagrane np. zabawa inspirowana przez nauczycielkę, wprowadzenie litery, praca z tekstem z podręcznika, realizacja nowych dla dzieci treści matematycznych, rozwiązywanie zadań tekstowych złożonych, w tym - celowo błędnie skonstruowanych. W kilku przypadkach przedstawione sytuacje zostały celowo zaaranżowane na użytek filmów np. nauczycielka przedszkola poproszona została o przeprowadzenie na sali gimnastycznej określonego rodzaju ćwiczeń (zbliżonych do zadań diagnostycznych testu MOT 4-6), zajęcia z języka angielskiego w klasie I przeprowadziła nauczycielka mówiąca wyłącznie w języku angielskim, której dzieci wcześniej nie znaly.

W toku montażu filmów nie były podejmowane próby usunięcia fragmentów zajęć, w których dostrzeżone zostały usterki, bądź gdzie przyjęte zostały przez nauczycieli rozwiązania kontrowersyjne. Przeciwnie, fragmenty takie zostały celowo wykorzystane w filmie, po to, aby skłaniać studentów do namysłu, dyskusji i refleksji nad obserwowaną praktyką.

W filmach pokazane zostały zarówno obszerne fragmenty zajęć edukacyjnych, co pozwala studentom na analizę przebiegu tych zajęć, przyjętego przez nauczyciela toku metodycznego, sposobu funkcjonowania nauczyciela i dzieci, jak i odrębne działania edukacyjne obrazujące określone rozwiązania metodyczne. Z materiału surowego wybranych zostało wiele ujęć obrazujących reakcje dzieci na różne sytuacje, tak aby dostarczyć studentom materiał do refleksji nad tym, jak odbierają one rzeczywistość, w której się znalazły. Tłem dla zarejestrowanych zdarzeń edukacyjnych są zdjęcia obrazujące przestrzeń placówek edukacyjnych.

Każdy z filmów poświęcony jest odrębnej tematyce. Film pierwszy w całości dotyczy pracy przedszkola, film drugi edukacji wczesnoszkolnej, w filmie trzecim ukazane są zagadnienia dotyczące nauczania języka angielskiego dzieci w edukacji elementarnej, natomiast film czwarty poświęcony jest problematyce specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Odmienna jest także konstrukcja filmów i sposób narracji. Niezależnie jednak od tych różnic wykorzystując filmy w pracy ze studentami, analizy obserwowanej rzeczywistości pedagogicznej obejmować mogą trzy kategorie aktywności: **rozumienie** - nazywanie tego, co zostało pokazane, jaki zaprezentowano rodzaj działania, **problematyzowanie** - zadawanie przez studentów pytań i poszukiwanie na nie odpowiedzi, ocenianie zilustrowanych działań według odpowiednio dobranych kryteriów, **projektowanie** - generowanie pomysłów własnej pracy pedagogicznej, poszukiwanie alternatywnych rozwiązań, opracowywanie projektów twórczych działań.

II. Komentarze szczegółowe

Film poświęcony specjalnym potrzebom edukacyjnym dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym wykorzystany może być zarówno jako materiał wstępnie sygnalizujący podejmowaną problematykę, jak również jako materiał stanowiący punkt wyjścia do dogłębnych analiz, szczegółowych kwestii dotyczących diagnozy i pomocy psychologiczno-pedagogicznej, szczególnie zaś pracy dydaktyczno-wyrównawczej i korekcyjno-kompensacyjnej.

W filmie wyróżnione zostały następujące moduły, spośród których każdy może być oglądany i analizowany odrębnie:

1. Specjalne potrzeby edukacyjne - informacje podstawowe
2. Rozpoznawanie specjalnych potrzeb edukacyjnych
3. Zaspokajanie specjalnych potrzeb edukacyjnych
4. Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne - usprawnianie funkcji percepcyjno-motorycznych
5. Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne - doskonalenie umiejętności czytania i pisania
6. Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne - doskonalenie umiejętności matematycznych
7. Zajęcia muzyczne dla dzieci uzdolnionych
8. Asystent osoby niepełnosprawnej
9. Zajęcia plastyczne w grupie integracyjnej

Poniżej zamieszczone zostało krótkie omówienie każdego z wyodrębnionych modułów. Za każdym razem skomentowana została treść danego fragmentu filmu oraz wskazane możliwości dydaktycznego wykorzystania w pracy ze studentami. Choć generalnie odnośnie do każdego z filmów możliwe są trzy rodzaje aktywności uczących się: rozumienie, problematyzowanie i projektowanie, to jednak ze względu na specyfikę problemów ukazanych w poszczególnych modułach, niektóre z nich otwierają możliwości tylko, bądź głównie dla jednego czy dwóch spośród wymienionych rodzajów aktywności, inne zaś mogą stanowić punkt wyjścia dla wszystkich trzech rodzajów aktywności studentów.

1. Specjalne potrzeby edukacyjne - informacje podstawowe

Treść modułu

Film rozpoczyna **część informacyjną** sygnalizującą istotę różnic indywidualnych oraz dysharmonii i zaburzeń rozwoju. Dalej następuje wyjaśnienie czym są specjalne potrzeby edukacyjne oraz jakie są ich źródła - informacje te pochodzą ze znowelizowanego rozporządzenia o pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Możliwości wykorzystania

Zawarte w module informacje stanowią pretekst do przypomnienia ze studentami realizującymi przedmiot poświęcony specjalnym potrzebom edukacyjnym, treści realizowanych wcześniej, w ramach innych przedmiotów (np. treści z zakresu psychologii rozwoju). To również dobry punkt wyjścia do szczegółowej analizy zapisów cytowanego rozporządzenia.

2. Rozpoznawanie specjalnych potrzeb edukacyjnych

Treść modułu - cz. 1

Kolejna część filmu poświęcona jest problematyce **rozpoznawania specjalnych potrzeb edukacyjnych** dzieci. Pokazane zostało, w odniesieniu do dzieci w wieku przedszkolnym, znaczenie obserwacji rozwoju ruchowego dla wychwytywania dysharmonii psychoruchowego rozwoju dziecka. W przedszkolu zaaranżowane zostały zajęcia, w czasie których dzieci wykonywały ćwiczenia zbliżone do tych jakie wykorzystywane są do oceny rozwoju motorycznego dzieci w teście MOT 4-6. W zajęciach zarejestrowanych w czerwcu, uczestniczyły dzieci z grupy 4-5-latków.

W kolejnych ujęciach zaakcentowana została rola obserwacji zachowania dziecka w procesie diagnostycznym - pokazane są różne zachowania dzieci. Niektóre z tych zachowań nie wskazują na występowanie zaburzeń, są to zwyczajne stany czy reakcje dzieci, które mogą się pojawić w różnych sytuacjach (np. małe płacze w pierwszym dniu w przedszkolu, dziecko pisze lewą ręką, dziecko jest zasmucone, przeżywa popełniony błąd). Inne pokazane zachowania oraz sposób funkcjonowania dzieci wskazują na dysfunkcje czy zaburzenia rozwojowe.

Możliwości wykorzystania

Zarejestrowany materiał filmowy doskonale posłużyć może do dokonywania analiz i prób interpretacji dziecięcych zachowań. Może służyć do kształtowania umiejętności stawiania diagnozy wyważonej bez wyciągania pochopnych wniosków. Interesujących spostrzeżeń dostarczyć może obserwacja Dorotki - dziewczynki, która dopiero kilka dni wcześniej rozpoczęła uczęszczanie do przedszkola. Zobaczyć można poziom jej rozwoju motorycznego oraz adaptację w grupie.

Tekst wykorzystany do badania techniki czytania i czytania ze zrozumieniem

Drugie śniadanie

Dzisiaj Monika, z którą siedzę w ławce, przyniosła landrynki. Landrynki są bardzo ładne, więc chyba muszą być bardzo zdrowe. Zjadłam w każdym kolorze po jednej, bo chciałam wiedzieć, która jest najlepsza. Nie mogłam się zdecydować i zjadłam jeszcze kilka. W końcu byłam pewna – najlepsza jest pomarańczowa. Nie wiem, dlaczego okropnie rozboleł mnie brzuch. Na wszelki wypadek nie tknęłam drugiego śniadania, żeby mi nie zaszkodziło.

Gdy wracałam do domu, zobaczyłam biednego, głodnego pieska. Rodzice zawsze mówią, żeby się dzielić z innymi. Wyciągnęłam drugie śniadanie i dałam mu. Pomyślałam sobie, że mam dobry uczynek, o którym opowiem księdzu na religii.

W domu mama zajrzała do tornistra i zapytała:

- Jak tam, Kinga, drugie śniadanie było dobre?
- O tak, bardzo – przypomniałam sobie, z jakim apetytem jadł moją kanapkę jamnik.
- Cieszę się – powiedziała mama. – Jutro może też zrobię ci z masłem orzechowym.
- Z moim ulubionym masłem orzechowym? – wykrzyknęłam.

No tak, oddałam najpyszniejszą na świecie kanapkę jakiemuś psu.

Melania Kapeluszczyk

Źródło: A. Mitoraj-Hebel, K. Sirak-Stopińska, M. Jarząbek, Kolorowa klasa, Podręcznik do kształcenia zintegrowanego dla klasy 2 Część 1, OPERON, Gdynia 2010

Badanie umiejętności pisania pokazane zostało na przykładzie uczniów klasy II (październik). Pierwsze ujęcia obrazują przepisywanie przez dzieci tekstu z druku, kolejne - pisanie zdań ze słuchu.

Przepisywanie

Sandra

Babcia Zosi trzyma w spiżarni różne smakołyki.

Babcia Zosi trzyma w spiżarni smako-
łyki.

Dawid

Babcia zosi trzyma w spiżarni
różne smakołyki.

Jeremiasz

Babcia Zosi trzyma w spiżarni różne
smakołyki.

Nicole

Babcia Zosia trzyma w
spiżarni różne smakołyki.

Emilka

Babcia Zosia trzyma w
spizarni różnne smakołyki.

Karolina

Babcia Zosia trzyma w spizarni różne sma-
kołyki.

Pisanie ze słuchu

Dawid

Przedzokolaki posadziliy swoje
kwiaty w doniczkach. Na ławce
siedziata ruda wiewiórka.

Jeremiasz

Przedzokolaki posadziliy kwiaty w
doniczkach. Na ławce w parku
siedziata ruda wiewiórka.

**POPRZEZ PRAKTYKĘ
DO PROFESJONALIZMU**

**Biuro Projektu *Poprzez praktykę do profesjonalizmu*
– nowa koncepcja praktyk studenckich i jej aplikacja**

ul. Wagonowa 9, pok. 36
53-609 Wrocław
email: praktykinauczycielskie@dswe.pl
tel. 71 358 27 47
fax 71 358 27 57

www.praktykinauczycielskie.dsw.edu.pl

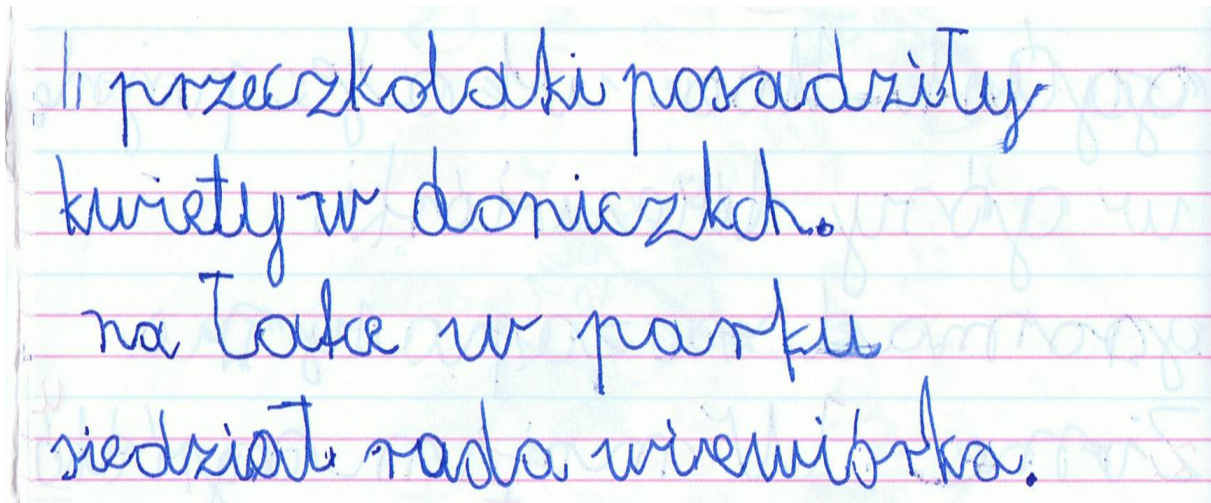
Sandra

Przechołaki posadziły
kwiaty w doniczkach.
Na ławce w parku siedziała
ruda wiewiórka.

Nicole

Przechołaki posadziły
kwiaty w doniczkach.
Na ławce siedziała
ruda wiewiórka.

Emilka

Możliwości wykorzystania

Pokazane w filmie elementy diagnozy umiejętności czytania i pisania mogą zostać wykorzystane w toku zajęć z zakresu diagnostyki pedagogicznej, jako ilustracja sposobu badania oraz jako materiał do analizy. W tym celu zamieszczona została powyżej skala testu szybkości czytania, tekst czytany przez dzieci oraz wytworzone w toku badania próbki pisma.

Oglądając fragmenty obrazujące czytanie dzieci warto zwrócić uwagę na technikę czytania dzieci oraz rodzaj doświadczanych trudności. Można także przyjrzeć się problemowi migracji ludności między krajami w kontekście trudności adaptacyjnych i trudności w uczeniu się dzieci. Inspiracją mogą być przykłady czytania polskich dzieci urodzonych i uczących się poza granicami kraju.

Analizując przebieg i wyniki badania umiejętności pisania warto zwrócić uwagę na postawę dzieci przy pisaniu, pochylenie zeszytu czy kartki, sposób trzymania narzędzi piszących (układ palców, ich odległość od końca przyboru do pisania), kierunek kreślenia liter, płynność pisania, rozplanowanie tekstu na kartce oraz błędy popełniane przy pisaniu, a następnie spostrzeżenia te uzupełnić o analizę załączonych próbek pisma.

Treść modułu - cz. 3

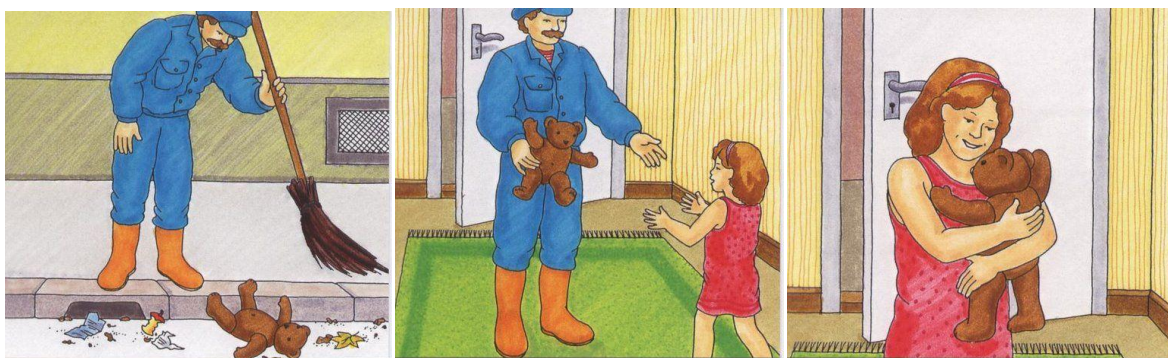
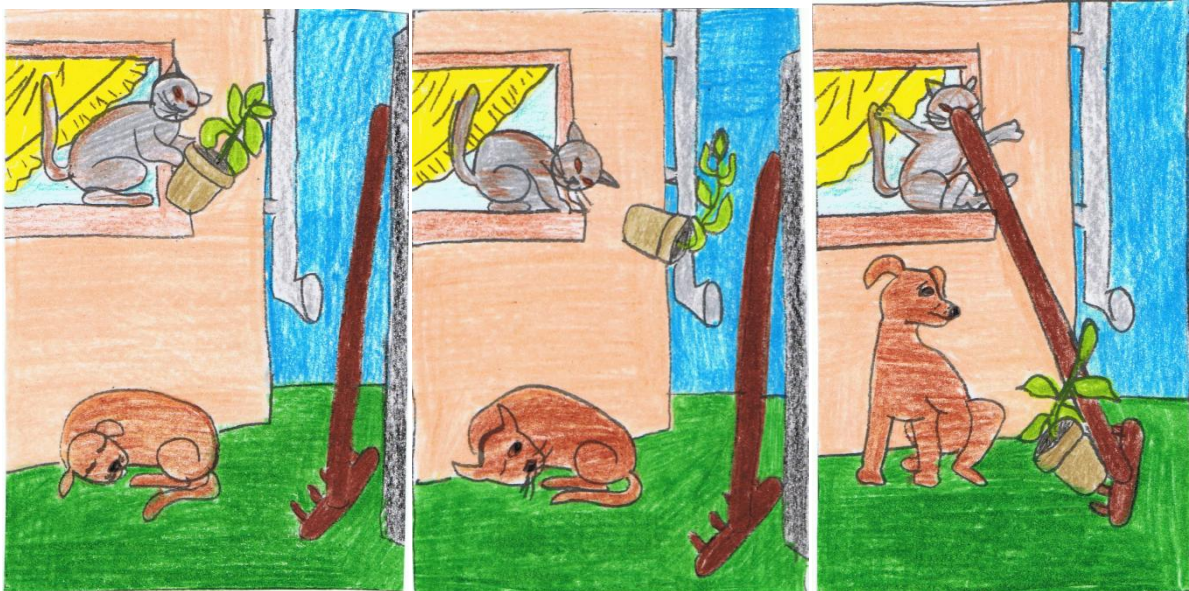
Przykładowym elementem **badania mowy i myślenia**, jaki pokazany został w filmie, jest układanie i opowiadanie treści historyjki obrazkowej. Badane dzieci nie mają trudności z ułożeniem obrazków we właściwej kolejności, jednak jak wynika z ich wypowiedzi, nie wychwytyją pewnych związków przyczynowo-skutkowych. Fragment kończy ujęcie pokazujące trudności w wypowiedzianiu się w czasie zajęć ucznia klasy II (czerwiec).

Możliwości wykorzystania

Podając oglądany fragment analizie pomocne będzie dokładne przyjrzenie się wykorzystanym historyjkom obrazkowym. Pozwoli to uchwycić te związki przyczynowo-skutkowe, które są dzieciom dostępne oraz te, których nie dostrzegają. Warto zwrócić uwagę na składnię zdań konstruowanych przez dzieci. Interesujące są fragmenty opowiadania dzieci dotyczące intencjonalności działania kota. Ciekawych spostrzeżeń dostarczyć może obserwacja zachowania i mimiki dzieci w trakcie realizacji zadania.

W oglądanym fragmencie filmu układanie i opowiadanie treści historyjki obrazkowej stanowi element badania diagnostycznego, służącego zorientowaniu się, jakie są możliwości dzieci. Zadaniem, jakie można postawić studentom jest zaprojektowanie, w jaki sposób, wykorzystując zastosowane w filmie historyjki obrazkowe, można stymulować rozwój myślenia i mowy.

Historyjki obrazkowe wykorzystane w badaniu diagnostycznym

**POPRAZEC PRAKTYKĘ
DO PROFESJONALIZMU**

**Biuro Projektu *Poprzez praktykę do profesjonalizmu*
– nowa koncepcja praktyk studenckich i jej aplikacja**

ul. Wagonowa 9, pok. 36
53-609 Wrocław
email: praktykinauczycielskie@dsw.edu.pl
tel. 71 358 27 47
fax 71 358 27 57

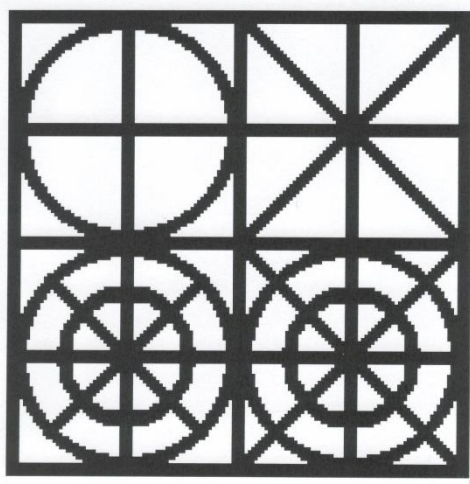
www.praktykinauczycielskie.dsw.edu.pl

Treść modułu - cz. 4

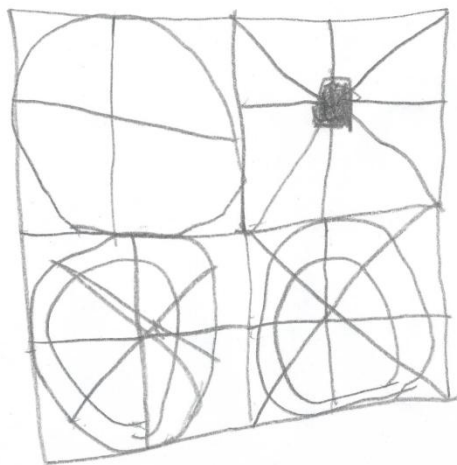
Próbie oceny procesów **percepcji wzrokowej** oraz **sprawności graficznej** obrazuje odwzorowywanie przez dzieci jednej ze złożonych figur geometrycznych pochodzących z testu Haliny Spionek. Każde z trojga dzieci - drugoklasiści na początku roku szkolnego - rozpoczyna rysowanie figury od podstawowego elementu konstrukcyjnego, jakim jest kwadrat, na zbliżeniach oraz załączonych kopiach wytworów uczniów można zobaczyć trudności dziewczynki w zakresie analizy i syntezy wzrokowej przerysowywanego układu figur oraz problemy dzieci z nadaniem rysunkowi właściwej formy graficznej, wynikające między innymi z niedostrzegania pewnych szczegółów obrazu oraz niskiej precyzji ruchów docelowych.

Test odtwarzania figur geometrycznych Haliny Spionek - figura 14

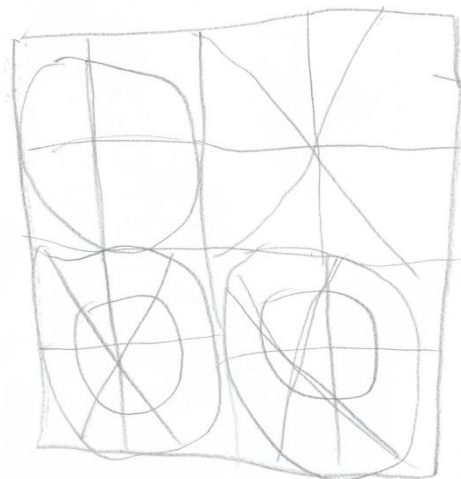
wzór

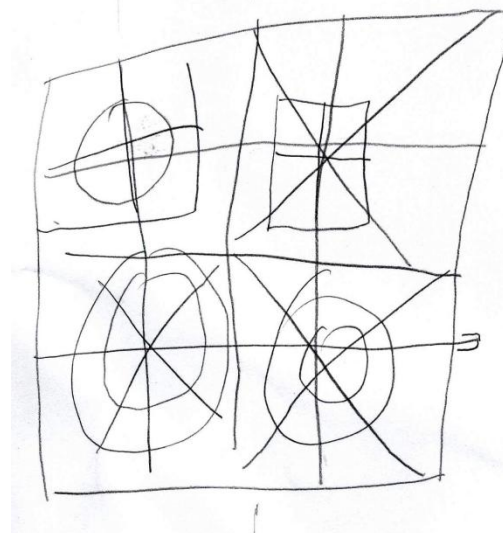
Dawid

Emilka

Nicole

POPRAZ PRAKTYKĘ
DO PROFESJONALIZMU

Biuro Projektu *Poprzez praktykę do profesjonalizmu*
– nowa koncepcja praktyk studenckich i jej aplikacja

ul. Wagonowa 9, pok. 36
53-609 Wrocław
email: praktykinauczycielskie@dsw.edu.pl
tel. 71 358 27 47
fax 71 358 27 57

www.praktykinauczycielskie.dsw.edu.pl

Element **badania percepcji słuchowej** pokazany w filmie to przykład słuchowego różnicowania wyrazów o bardzo podobnym brzmieniu (różniących się tylko jedną cechą dystynktywną np. dźwięczność - bezdźwięczność). Szczegółowy opis sposobu badania można znaleźć w książce I. Styczek, *Badanie i kształtowanie słuchu fonematycznego. Komentarz i tablice*, WSiP, Warszawa 1982

Możliwości wykorzystania

W filmie pokazano jedynie przykładowe zadania diagnostyczne wykorzystywane w rozpoznawaniu niedoborów w zakresie funkcji percepcyjno-motorycznych. Kompetencje diagnostyczne studentów w tym zakresie poszerzyć można analizując dostępne w księgarniach pakiety do badań dojrzałości szkolnej oraz przykłady badań diagnostycznych służących rozpoznawaniu ryzyka dysleksji (np. Skala Ryzyka Dysleksji Marty Bogdanowicz).

3. Zaspokajanie specjalnych potrzeb edukacyjnych

Treść modułu

Najobszerniejszą część filmu stanowi ta, poświęcona kwestii **zaspokajania specjalnych potrzeb edukacyjnych** uczniów. Część tę rozpoczyna moduł wyjaśniający jakie istnieją, zgodnie z rozporządzeniem, formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom (dzieciom) ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wyjaśnione zostaje, od czego zależy dobór tych form pomocy. Pokazana jest **indywidualizacja pracy** z uczniem, jako najbardziej podstawowa forma wsparcia. Zarejestrowany został przykład indywidualnego doboru zadania o określonym stopniu trudności (jedne dzieci układają zdania, a inne obrazki, w kolejności zdarzeń w przeczytanym tekście), indywidualnej pomocy ze strony nauczycielki i rówieśników, dostosowywania komunikacji do możliwości dziecka (nauczycielka tak zadaje dziewczynce pytania, aby mimo obniżonego poziomu możliwości intelektualnych, mogła uczestniczyć w rozmowie o cechach charakteru, jakie dzieci chciałyby mieć).

Możliwości wykorzystania

Analizując katalog form pomocy uczniom (dzieciom) ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w przedszkolu i w szkole, warto dokonać ich porównania, jak również zwrócić uwagę na te formy wsparcia, które odnoszą się do dzieci w wieku wczesnoszkolnym. Szczególne znaczenie może mieć także przeanalizowanie kwestii możliwości i ograniczeń indywidualizacji pracy z dziećmi w toku zajęć edukacyjnych.

4. Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne - usprawnianie funkcji percepcyjno-motorycznych

Treść modułu

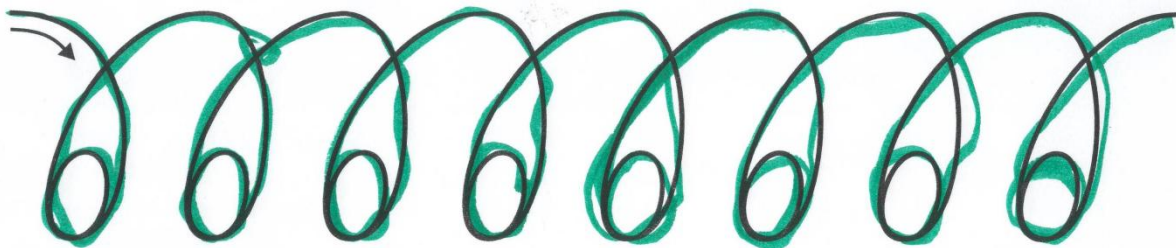
W dalszej części filmu pokazane są elementy zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, jako jednej z form pomocy dzieciom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w przedszkolu i w szkole. Ukazane są różne aspekty pracy korekcyjno-kompensacyjnej: korygowanie i kompensowanie niedoborów w zakresie funkcji percepcyjno-motorycznych, doskonalenie umiejętności czytania i pisania, rozwijanie umiejętności matematycznych. Pokazujemy, na ile to możliwe, wiele różnych ćwiczeń i pomocy dydaktycznych, wykorzystywanych w pracy indywidualnej oraz w pracy z małą grupą. To doskonałe uzupełnienie zajęć z przedmiotów poświęconych problematyce trudności dzieci w uczeniu się.

W pokazanych w filmie **ćwiczeniach grafomotorycznych**, służących usprawnianiu motoryki rąk i koordynacji wzrokowo-ruchowej, wykorzystane zostały wzory Hany Tymichovej, dostępne w opracowaniu Marty Bogdanowicz (Bogdanowicz M., *Przygotowanie do nauki pisania. Ćwiczenia grafomotoryczne według Hany Tymichovej*, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2003). Dzieci wykonują ćwiczenia w różnych pozycjach - stojącej na pionowo zawieszonych arkuszach papieru, na stojąco na kartce leżącej poziomo, a także na siedząco z łokciem uniesionym ku górze oraz w typowej pozycji siedzącej z opartym przedramieniem. Pokazane jest wykorzystanie zarówno wzorów o charakterze szlaczków, figur pętelkowych (słonecznik) oraz prostych schematów graficznych (króliczek).

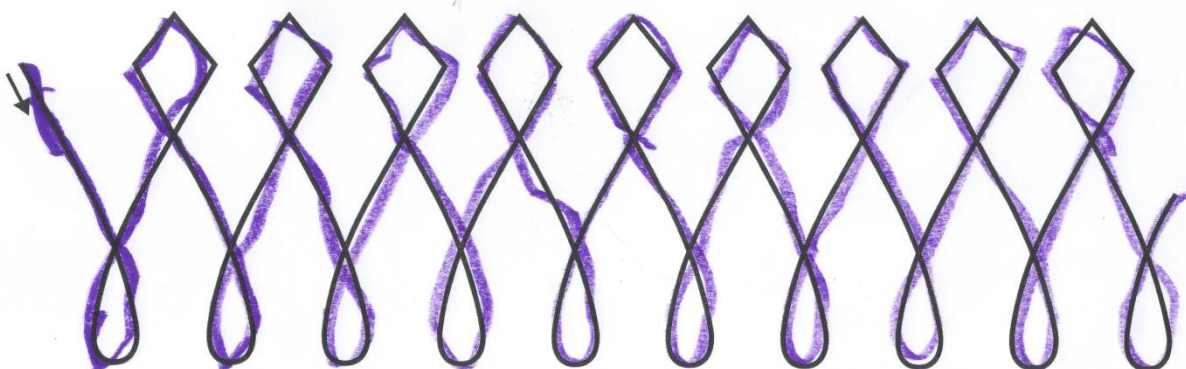
Ćwiczenia rozpoczyna analiza wzoru, polegająca na prześledzeniu wzoru poprzez wodzenie palcem po linii. W tej fazie ćwiczeń zauważyć można trudności dzieci w prawidłowym odtwarzaniu wzorów oraz pomoc nauczycielki we właściwym ich odwzorowywaniu. Pokazano także przykład ćwiczenia z wykorzystaniem nasadki na ołówek zastosowanej w celu skorygowania niewłaściwego chwytu narzędzia piszącego przez dziewczynkę.

Ćwiczenia grafomotoryczne

Emilka - ćwiczenie wykonane w pozycji stojącej na pionowo zawieszonym arkuszu

Dawid - ćwiczenie wykonane w pozycji stojącej na poziomo ułożonym arkuszu

Karolina - ćwiczenie wykonane w pozycji siedzącej

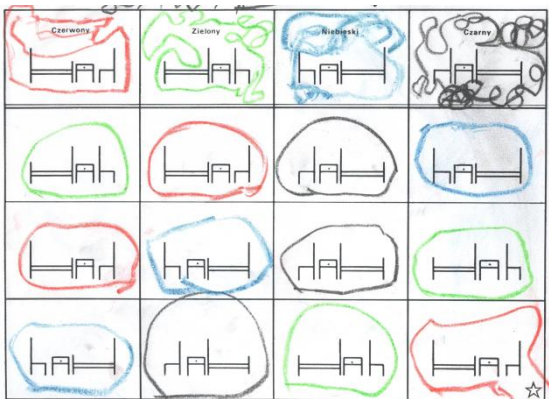

Jako przykłady ćwiczeń rozwijających percepcję wzrokową pokazane zostało:

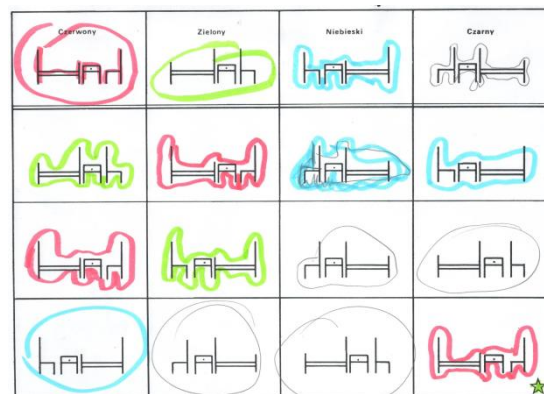
- układanie obrazków z części - zauważyć można jak dużą trudność stanowić może dla dziecka ułożenie obrazka pociętego zaledwie na kilka części;
- dobieranie podobnych do siebie form geometrycznych - figury i ich cienie (dziewczynka prawidłowo dobiera elementy, ale układając odwraca je) oraz domino geometryczne;
- dobieranie jednakowych obrazków przy jednoczesnym ćwiczeniu pamięci wzrokowej (gra memory na komputerze);
- dobieranie jednakowych form graficznych (materiał nieliterowy) - ćwiczenie na komputerze;
- dobieranie jednakowych sylab - ćwiczenie percepcji wzrokowej na tablicy interaktywnej połączone z doskonaleniem percepcji słuchowej;
- ćwiczenie spostrzegania stosunków przestrzennych.

Ćwiczenie spostrzegania stosunków przestrzennych

Dawid

Nicole

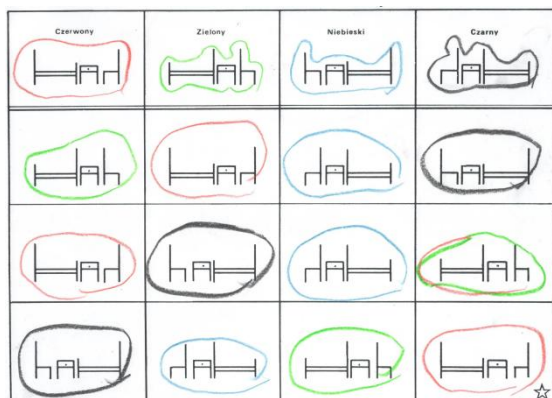
POPRAZ PRAKTYKĘ
DO PROFESJONALIZMU

Biuro Projektu *Poprzez praktykę do profesjonalizmu*
– nowa koncepcja praktyk studenckich i jej aplikacja

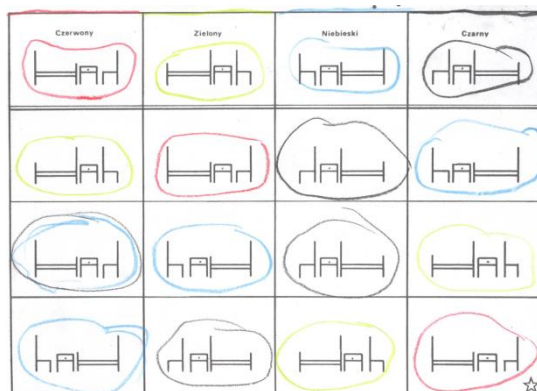
ul. Wagonowa 9, pok. 36
53-609 Wrocław
email: praktykinauczycielskie@dsw.edu.pl
tel. 71 358 27 47
fax 71 358 27 57

www.praktykinauczycielskie.dsw.edu.pl

Karolina

Emilka

Arkuszy do ćwiczeń zaczerpnięty został z: M. Frostig, D. Horne, Wzory i obrazy. Program rozwijający percepcję wzrokową. Poziom wyższy, Polskie Towarzystwo Psychologiczne, Warszawa 1986

Wśród przykładowych **ćwiczeń doskonalących percepcję słuchową** pokazane zostały indywidualne i grupowe ćwiczenia:

- koncentracji uwagi na bodźcach słuchowych i rozpoznawania dźwięków - na przykładzie gry "Bingo - Zwierzęta";
- analizy głoskowej wyrazu oraz różnicowania samogłosek i spółgłosek - niebieskie płatki kwiatka odpowiadają spółgłoskom, natomiast czerwone samogłoskom;
- identyfikowania głosek r, l i ł w nagłosie wyrazu;
- wyszukiwania słów rozpoczynających się na daną głoskę;
- wyszukiwania słów zawierających określoną część dwuliterową;
- układania wyrazów z rozsypanki literowej.

Możliwości wykorzystania

Oglądając przedstawione w tym module ćwiczenia doskonalące funkcje percepcyjno-motoryczne zaobserwować można sposób instruowania dzieci przez nauczycielkę, przebieg ćwiczeń oraz funkcjonowanie w czasie zajęć poszczególnych ich uczestników. Omówienie działalności dzieci wzbogaci analiza załączonych wytworów. Studenci mogą także projektować scenariusze zajęć poświęconych usprawnianiu funkcji percepcyjno-motorycznych oraz ich koordynacji.

5. Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne - doskonalenie umiejętności czytania i pisania

Treść modułu

W odniesieniu do doskonalenia umiejętności czytania pokazane zostały przykładowe ćwiczenia czytania wyrazów o określonej strukturze:

- wyrazy dwusylabowe złożone z sylab dwuliterowych otwartych - ○● ○●
- wyrazy jednosylabowe stanowiące sylabę trzyliterową zamkniętą - ○●○
- wyrazy dwusylabowe złożone z sylab dwuliterowych otwartych i trzyliterowych zamkniętych ○● ○●○ oraz ○●○ ○●

W ćwiczeniach tych wykorzystano zarówno pomoce służące do pracy indywidualnej - suwaki, składanki wyrazowe, paski sylabowe oraz te, które wykorzystane mogą być także w pracy z grupą - dobieranie sylab do obrazka, loteryjka obrazkowo-wyrazowa.

Pokazane także zostały ćwiczenia czytania wyrazów o różnej strukturze - składanie wyrazów z sylab (i ich zapisywanie), dobieranie podpisów do obrazków (zarówno w formie układanki papierowej jak i w formie ćwiczenia na tablicy interaktywnej), składanka sylabowa. Przykład ćwiczenia dotyczącego instrumentów muzycznych ilustruje zarówno doskonalenie umiejętności czytania, jak i poszerzenie słownictwa dzieci.

Możliwości wykorzystania

Analizując zarejestrowany materiał studenci odnieść się mogą do znanej im literatury dotyczącej doskonalenia umiejętności czytania i pisanie u dzieci doświadczających trudności w tym zakresie. Skorzystać można z książki: T. Gąsowskiej i Z. Pietrzak-Stępkowskiej, *Praca wyrównawcza z dziećmi mającymi trudności w czytaniu i pisaniu*, WSiP, Warszawa 1994, w której studenci odnajdą wykorzystane przez nauczycielkę (a także inne) ćwiczenia i pomoce dydaktyczne oraz z książki: E. Kujawy i M. Kurzyny, *Reedukacja dzieci z trudnościami w czytaniu i pisaniu metodą 18 struktur wyrazowych*, WSiP, Warszawa 1996, aby zapoznać się z jedną z koncepcji pracy z dziećmi z trudnościami w uczeniu się.

6. Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne - doskonalenie umiejętności matematycznych

Treść modułu

W filmie zawarto także przykłady zajęć rozwijających umiejętności matematyczne dzieci. Pokazane zostały ćwiczenia:

- utrwalające szereg liczbowy;
- dopełniania do 10;
- porównywania różnicowego;
- dodawania w zakresie 12.

Wśród ćwiczeń utrwalających szereg liczbowy pokazane zostało liczenie od podanej liczby "w górę" oraz "w dół", wymienianie kolejnych liczb parzystych. Na uwagę zasługuje organizacja ćwiczeń w formie aktywności ruchowej.

Ćwiczenia dopełniania do 10 rozpoczyna gra w kółko i krzyżyk. Uczestnik gry może postawić swój znak (kółko albo krzyżyk) na danym polu, jeśli poprawnie poda, jaka liczba dopełnia do dziesięciu tę, która napisana jest na wybranym polu. Pokazana została także matematyczna piosenka (na melodię "Panie Janie"), wykorzystywana przez nauczycielkę do ilustrowania na palcach dopełniania do dziesięciu. Kolejnym przykładem jest dobieranka matematyczna - wykluwające się dinozaury - w której dziecko dopełniając do dziesięciu dobiera właściwą część skorupki jaja.

Fragment zajęć poświęcony porównywaniu różnicowemu rozpoczyna ćwiczenie sprawności manualnej - wiązanie supełków. Następnie dzieci ustalają, kto zawiązał ile supełków oraz porównują o ile więcej supełków zawiązała jedna osoba w porównaniu do drugiej. Pokazane zostało także rozwiązywanie zadań tekstowych na porównywanie różnicowe. Warto zwrócić uwagę, na to, że w pierwszym zadaniu nauczycielka używa określenia "tyle samo, a potem jeszcze dwie", w kolejnym natomiast zastępuje je trudniejszym określeniem "o trzy więcej".

Na koniec pokazane zostały dwie gry matematyczne. W pierwszej dzieci ćwiczą dodawanie w zakresie 10 dodając do siebie wyniki uzyskane w rzucie dwiema kostkami (na kostkach zamiast szóstki jest zero). Druga gra to, oparta na zasadach klasycznej gry karcianej w wojnę - wojna matematyczna. Dzieci obliczają działania przedstawione na kartach (karty dobrane są tak, by wyniki nie przekraczały 12) i porównują uzyskane wyniki. Obie karty zabiera to dziecko, którego wynik jest wyższy. W przypadku uzyskania takiego samego wyniku wykładają kolejne karty. Wszystkie karty zabiera to dziecko, które tym razem uzyskało większy wynik.

Możliwości wykorzystania

Pokazane w tym module ćwiczenia, zadania i gry wykorzystane zostały w toku zajęć z dziećmi z trudnościami w uczeniu się, są to jednak sposoby pracy, które z powodzeniem mogą zostać wykorzystane także w pracy dydaktycznej w klasie szkolnej. Warto, aby studenci zastanowili się nad tym, jaki jest cel poszczególnych pokazanych w filmie aktywności matematycznych, jakie treści programowe powinny zostać zrealizowane uprzednio, a jakie powinny nastąpić po opanowaniu umiejętności, których ćwiczenie pokazano w filmie.

7. Zajęcia muzyczne dla dzieci uzdolnionych

Treść modułu

W dalszej części filmu pokazane zostały zajęcia muzyczne przeprowadzone w przedszkolu integracyjnym z dziećmi uzdolnionymi muzycznie (a także w kolejnym fragmencie filmu, kilka ujęć z zajęć muzycznych z udziałem dzieci ze znaczną niepełnosprawnością). Ten fragment filmu zmontowany został tak, aby pokazywał kolejne fazy pracy z tym samym utworem - Ttitsch-Tratsch-Polka Johanna Straussa II. Dzieci najpierw słuchają utworu, następnie nauczyciel przeprowadza zabawę rytmiczną - naśladowczą oraz zabawę ruchową - "Kaczki". W dalszej części zajęć dzieci tworzą orkiestrę, wykorzystując najpierw znane dzieciom instrumenty perkusyjne, a następnie instrumenty wykonane z różnych przedmiotów. W filmie pominięto fragment zajęć, kiedy nauczyciel po wysłuchaniu polki rozmawia z dziećmi na temat utworu - jego charakteru, tempa i instrumentów, które dzieci słyszą.

Możliwości wykorzystania

Oglądając ten fragment filmu warto zwrócić uwagę na sposób, w jaki nauczyciel dyscyplinuje uczestników zajęć oraz skupia na sobie, jako dyrygencie ich uwagę. Interesująca może być także obserwacja sposobu funkcjonowania na zajęciach dziecka z orzeczoną ADHD (chłopiec w zielonych butach). Studenci mogą także projektować podobne zajęcia począwszy od doboru odpowiedniego utworu instrumentalnego, poprzez zaprojektowanie elementów ruchowych, a skończywszy na doborze instrumentów perkusyjnych.

8. Asystent osoby niepełnosprawnej

Treść modułu

W filmie zasygnalizowany został problem pracy z dziećmi ze znaczną niepełnosprawnością, których udział w zajęciach przedszkolnych nie byłby możliwy bez wsparcia asystenta osobistego. Pokazana została praca osoby asystującej dziecku z zespołem Downa (oraz innymi sprzężonymi zaburzeniami) i osoby asystującej dziecku z autyzmem (chłopiec nie komunikuje się za pomocą mowy).

Możliwości wykorzystania

Zatrudnianie asystenta osobistego jest rozwiązaniem nowym, o którym rodzice i nauczyciele często nie mają jeszcze informacji i dlatego z niego nie korzystają. Warto, aby w toku zajęć studenci zapoznali się z ustawodawstwem dotyczącym pracy asystenta osobistego oraz procedurami pozyskiwania tego rodzaju wsparcia dla dzieci niepełnosprawnych.

9. Zajęcia plastyczne w grupie integracyjnej

Treść modułu

Ostatni fragment filmu obrazuje zajęcia plastyczne prowadzone w grupie integracyjnej w przedszkolu. Zajęcia składają się z czterech zasadniczych części. Na początku nauczyciel zajmuje razem z dziećmi miejsce na dywanie i prowadzi z nimi rozmowę na temat zbliżających się wakacji, spędzania czasu nad wodą, różnych zbiorników wodnych, koloru i smaku wody. W drugiej części zajęć dzieci malują dłońmi wodę na dużym arkuszu papieru, a następnie po umyciu rąk, w oczekiwaniu na wyschnięcie farby, siadają na dywanie, gdzie realizowana jest trzecia część zajęć, w której nauczyciel prowadzi z dziećmi rozmowę na temat pływających po morzu statków i łodzi oraz w której wykonują i ozdabiają żagłówki z papieru. W czwartej, ostatniej części zajęć dzieci przyklejają żagłówki na wcześniej pomalowanym arkuszu papieru oraz dorysowują morskie zwierzęta i rośliny.

Możliwości wykorzystania

Obserwować można tu nie tylko sam tok metodyczny zajęć, ale także, a może przede wszystkim pracę nauczyciela, który jednocześnie prowadzi zajęcia z całą grupą dzieci oraz opiekuje się i kontroluje czynności dziecka ze znaczną niepełnosprawnością. Oglądając fragment, kiedy dzieci kolorują żagłówki posłuchać można jak nauczyciel rozmawia z chłopcem i rysuje dla niego członków rodziny, których dziecko wymienia. W czasie tych zajęć zobaczyć można także sposób pracy z dzieckiem asystentki osobistej.

Komentarz opracowała: dr Elżbieta Kalinowska